

Ács József

GYUFÁK, CIGARETTÁK, TÜKRÖK

2019-08-04 | VERS

1

a múlt füstje beárad a nyitott ablakon
az írólap barnul felizzik
már csak saját árnyéka
cigaretta papír-vékony pernye
ha közel hajolva
jobban szemügyre vesszük
és miért ne vennénk

a szöveg fekete pókfonala
még olvasható
de a legkisebb fuvallatra
szétesik
elsötétül a szín s eszembe ötlík
húsz évvel ezelőtt verset írtam
imaginárius dialógus címmel
a hetvenéves hules bélának
ugyan mit akarsz
veszel egy orrot egy fület egy szemöldököt
összecsirizelsz valami halvány fantáziát
persze a gyakorlat és képzelet palotái
de hát az élet csak egy fellobbant gyufa
meg még amit annak a fényénél megfigyelhetsz
hulestől válaszvers jött
a fellobbant gyufa fényénél
többek közt azt figyelhette meg
hogyan az élet nem csak egy
fellobbant gyufa
na jó
persze igaza van gondoltam
többnyire igaza volt
de verssel nem lehet vitatkozni
esővel széllel napsütéssel
gyufalánggal értelmetlenség
csak hogy hules
akit a kilencvenes évek közepén
ismertem meg
nem költőnek
filozófusnak tartotta magát
aki verset csak jobb híján ír
mintegy vakarózásként

nálam épp fordítva
a filozófia a vakarózás
a költészet meg ahogy a
vak a világot kitapogatja
azért megértettük egymást
két másféleképpen rokkant
és szavakra támaszkodó ember
hules a zalai születésű
lelkes eszperantista
és renitens avantgardista
minden ly-t j-vel helyettesített a verseiben
fellázadt a hejesírás ellen
mely két jelet tart fenn egyazon hangra
miközben a nyílt és zárt e-t bezzeg
nem különbözteti meg
ötvenhatos tevékenysége miatt
tanárként nem dolgozhatott
ám nyugodt álláshoz jutott
a pécsi vízműnél
jutott ideje olvasni bőven
írói aktivitásának fenntartására
olcsó de hatékony megoldást talált
évtizedeken át működött
koffeintablettát szedett eleniummal
mert így nem lesz se
munkaképtelenségig bágyadt
se pattanásig feszült
nem aludhatjuk át az életünket
ám nem célszerű magunk számára is
elviselhetetlenné válnunk
nem célszerű például
telefonokon vagy

mások levelein bosszankodva
kötött kardigánunkban
éles papagájhangon rikoltozni
hules emellett láncdohányos volt
öngyújtót nem tartott
mindig gyufával gyújtott rá
a kőfaragó utcában
udvarra néző
földszinti lakásuk barlangjának
piszkosfehér boltívei alatt
sárga villanyfényben állt
a szertartásosan sűrű cigarettafüst
a tőle kapott könyvekből
pelenkás dossziékból
kéziratpapírokból
ez a szag áradt
ez volt a tömjén
a költészet kolostorában
na ne húzd a hajamat ács
mondta volna erre mert
kerülte a nyílt öntömjénezést
jóllehet hiú volt és sértődékeny
szerette a pátoszt
de csak lefojtva
úgy nagyobbbat szól
az egész embert úgy tűnt
a nikotin impregnálta
sehol egy ránc
csecsemősima bőr
arcán ellenpontként
hússzín bibircsók

2

én kávét nem ittam
nem szedtem tablettákat
és sosem dohányoztam
kiskoromban legfeljebb
trafikban kapható mentolos
műanyagszipkát szopogattam
a hengerforma álcigaretta végén
rózsaszín rücskök műparázs
az olcsó sorozattermékből
fél nap alatt kifogyott az aroma
de azért mindenki szívta vadul
szürcsölte rágta-harapta tovább
hogy már a levegő sem jutott át rajta
így jártam én is
sokáig nem dobtam ki
a hasznavehetetlen zöld szipkát

mégiscsak őrzött belőlem
valami személyeset
a fiók mélyén hányódott
tollak ceruzák radírok közt
elfelejtve elkoszolódva
egy nyári este az utcán
a mutatóujjammal a
doboz oldalára állított
gyufát az égnek pöckölve
olcsó tűzijátékot csináltam
máskor a lekapart
gyufavégek anyagát
egy anyával összefogott
két csavar közé szorítottam
és földhöz vágtam sajnos
pedig ejteni kellett volna
de én botor módon a kezembe fogtam
mindegy az a lényeg
hogy nagyot szóljon
a robbanástól csengett a fülem
a hüvelykujjam szilvakékre duzzadt
mit üzent a hasító fájdalom
és mit pillantottam meg
a detonáció fényénél
nem tudom
nem lehet mindent
kézben tartani

3

nem igaz hogy nem dohányoztam
a rákosligeti parkban egyszer
tíz éves lehettem

elkapott egy suhanc
karomat szorítva előrántott a zsebéből
egy pakli szofit
most elszívsz egyet mondta
nem dohányzom
feleltem naivan
most fogsz
elengedett
én nem mozdultam úgyis utolérne
hisz nagyobb nálam és erősebb
minek keressem a bajt
úgy látszik most ez lesz
meggyújtott egy gyufát
szívjad na szívjad
a cigaretta vége felparázslott
amint beleszívtam azonnal kifújtam
sört is minek isznak gondoltam
hiszen egyértelműen keserű
kőművesek dolgoztak nálunk
mit szeretnek ebben a borzalomban
anyámnak nem szofit
fecskét kellett hozni a trafikból
lehetőleg egrit
mert az kicsit jobb
sok fogyott belőle
ültünk a füstben
a templom melletti parkban
szívtam és fújtam gépiesen
nem tudtam még milyen
tortúra következik
de fogvatartóm elengedett
már nem voltam érdekes

hazafelé az iskola előtt jókora
bakaszivarfák sorakoztak
hosszan lelógó zöld termésüket
állítólag el lehet szívni
nem nagyon hittem
kíváncsiságból meggyújtottam
szemet maró ócska füstje volt
egyértelműen keserű

4

nemrég különös selejtáru
került a kezembe
kénes vörös bevonat
a vékony rossz gyufa végén
akár a fogyatkozó kedv

ha fellobban mindjárt ellobban
dobozán felirat török import
címdalára ki tudja miért
pilinszky portréját nyomták
illetve sajnálatos hiba folytán
annak tükörmását
idegenül ható aszimmetrikus
arc néz a világba
némán és nyugtalanul
a török grafikus fénykép alapján
készíthette a vonalas rajzot
fogalma sem volt ki ez az ember
pincér a nagyszállóból vagy
zsetonokat osztó krupié
a portrén mégis átüt
a jólfésült elhagyatottság
ezen a rossz gyufákkal teli dobozon
végül is azt látjuk gondoltam
amit ő látott ha tükörbe nézett
ugyanazt a szótlan kétségbeesést

5

hulessel sűrűbben találkoztam
főleg a vadamosi időkben
mint parancs jánossal
első kötetem szerkesztőjével
pedig vele mélyebb
alkati rokonságot éreztem
janó a kilencvenes években
a költészet piacvesztése nyomán
egyszemélyes intézménnyé szűkült
orpheus kiadó baráti társaságával

a grinzingi borozó asztalai mellől
figyelte a távolodó vonatlámpákat
a tapinthatóan fogyatkozó érdeklődést
a költészet iránt
még beszélgettek mint
a legendás kávéházi időkben
még olvasták egymás verseit
tükröt tartottak egymásnak
még hittek a fizikai találkozásban
nem az informatikai hálózatok
higiénikus konnektorain át érintkeztek
hanem egy zsúfolt borozóban
ott is vágni lehetett a füstöt
de volt keménytojás és zsíroskenyér
ólomnehéz székeken ültünk
márványasztaloknál
parancs janó is cigarettázott
kegyetlenül őszinte
egyszerű verseket írt
hulesnek a pátoszt
avantgarde megoldásokkal
kellett lefojtania
ilyesmire nála nem volt szükség
minden verse makacsul
előlről kezdett számvetés
mikor a sötét folyam szerzőjét
súlyosbodó érszűkülete miatt
amputációval fenyegették és
negyven év dohányzás után
le kellett tennie a cigarettát
kishíján belepusztult
az elvonási tünetek már

csillapodni kezdtek
mikor bizonyossá vált
tüdőrák
aztán a műtéttel nyert haladék-évek
a végidő egyre szűkülő körei
konokul írt tovább
szívszorító kötet a
tőletek távolodóban
nem lett belőle irodalmi szenzáció
jól van ez így

anyám sárgaréz hamutartójára emlékszem
ha sokat sikáljuk nyilván
eltűnik a szürke folt
de nem sikáltuk
a hetvenes évek végén
halála előtt cserélte le
a csikket hamut elnyelő
rugós szerkezettel
az elmés konstrukció
függőleges nyelét lenyomva
a fedőként is működő
tálca forgásba jött
tartalmát az
alsó edénybe ürítve
fölgengedés után a lemez
légmentesen visszazárt
a csikk ezzel eltűnt
ha nem is nyomtalanul
81 tavaszán anyám
derékfájással küzdött
a lumbágó szót akkor
afrikai hangzásúnak éreztem
talán lumumba miatt
pedig a bajban nem volt
semmi egzotikus
hacsak az nem hogy
ezúttal nem használt
a vipratox kenőcs
és semmi más sem
mert áttétek okozták
az agyában is megjelentek
kórházba került

egy hét és a konyhaasztalon volt
a kórházból visszahozott kanál
néztem csillog nyilván elmosták
nincs rajta nyoma
ha csak én nem
ez a fejtetőre állt
torz és megnyúlt képű
homályos figura
a hamvak urnába kerültek
az urna kockafülkébe
a halottak lakótelepére
név nélkül

ANYU

sokat kínlódunk ott rossz gyufákkal
ha a virágot dróttal felkötözzük is
a mécsest nincs hova tenni
kevés a párkány
közben fejünk felett
fapados légitársaságok
gépei ereszkednek dörögve
ferihegy felé
napfényben csillogó bálnatestek
néha egy perc elteltével
visszafojtott sóhaj érkezik
mint tarkovszkij sztalkerében
különös hang szólal meg
talán a gázturbinák kavarta szél
az leng sisteregve
kering fütyülve énekelve
a temető fái közt

kép | shutterstock.com